

Na počátku jedenadvacátého století čelí světoví politici mnoha výzvam. Ruku v ruce s rychle rostoucím počtem obyvatel Země roste i rozsah ekologických škod. Kriticky rychle se rozevírají pomyslné nůžky mezi bohatými a chudými státy, přičemž prognózy vcelku neskryvavě žádnou zásadní změnu neslibují. Dostatek jídla, pitné vody, léčiv a elementárních sociálních služeb, tedy statky zcela automatické pro takřka všechny státy Severu, se nedostávají hned několika miliardám obyvatel zemí Jihu. Demografické studie do budoucna naznačují úbytek obyvatelstva paradoxně tam, kde jsou objektivně nejkvalitnější podmínky pro život a naopak, chudé oblasti Země čeká kritická míra zalidnění již v řádu několika málo desítek let. Vědecko-technický pokrok kromě svých pozitiv přináší i rizika, spojená například s vyvíjením stále přístupnějších a ničivějších zbraní. Šířením dokonalejších vojenských technologií s neustále rostoucím potenciálem destrukce vznikla nová bezpečnostní situace. Poměrně nové období „boje proti terorismu“ ukazuje, že distribuce moci ve světové politice je proměnlivým dynamickým procesem, na němž participuje stále více států a v poslední době i nestátních struktur. Tento asymetrický konflikt může podobu 21. století významným způsobem ovlivnit.

Společenských témat, která vyžadují *jasná* politická rozhodnutí, neustále přibývá, a to v době, kdy je *politika jako taková* v dosti oslabené pozici. Studená válka se svým bipolárním světovým uspořádáním, velmi silnou ideologií a výraznou politickou kontrolou ekonomiky je minulostí, a nové světové uspořádání nese zcela jiné charakteristiky. Globální ekonomika se odpoutává od lokálně ukotvené politické moci a pokračující prohlubování ekonomické interdependence vneslo nové dimenze i do oblasti bezpečnosti státu. Termín „bezpečnost“ přestává být definován striktně vojensky a teorie o „soft power“ či „sekuritizaci“ vtiskly tomuto pojmu přívlastky jako „ekologická“ či „energetická“. Je ale možné konstatovat, že důležitost energetických zdrojů přežila i pád bipolárního světového uspořádání. Poptávka po energii celosvětově roste, její růst je funkcí růstu HDP. Nedostatek zdrojů by ohrozil dynamiku celé světové ekonomiky a tak se „energetická bezpečnost“ řadí k prioritám v politické agendě každého významného státu.

A v tomto mezinárodním prostředí se dnes pohybuje i Ruská federace (dále jen RF nebo Rusko). Bývalá supervelmoc, zdaleka největší stát světa, země s obrovským zbraňovým arsenálem, země nesmírně bohatá na přírodní bohatství, ale také země s nedostatečně rozvinutou ekonomikou, nerovnoměrným a místy velmi řídkým osídlením, s nepříznivým klimatem a ekologickými problémy. Už jen z titulu bývalé supervelmoci a vojenského giganta

je i dnes Rusko globálním aktérem. Sovětský svaz se v roce 1991 rozpadl až s překvapivou lehkostí. Rusko coby přímý nástupce Sovětského svazu zdědilo významné závazky z předchozích let vskutku globální sovětské politiky a je jeho povinností se s nimi vypořádat. Ačkoli již z důvodu stálého členství v Radě bezpečnosti OSN (dále jen RB OSN) Rusko i nadále promlouvá do celosvětového dění, křemelští diplomaté stáli na počátku roku 1992 před jasnou výzvou formulovat nové doktríny, nové přístupy, nové strategie – bylo totiž nutno realisticky rozlišit, kde všude se může nová ruská zahraniční politika realizovat a kde nikoli. Postsovětský prostor se zcela logicky stal místem silných státních zájmů nově vzniklé RF.

Ambicí této práce je popsat vliv RF ve vybraných zemích postsovětského prostoru využitím kritické analýzy. Začátek zkoumaného časového období je vymezen nástupem Vladimira Putina do prezidentské funkce v lednu 2000. V úvodní části práce autor záměrně komentuje i situaci před tímto zlomovým okamžikem, a to s cílem přiblížit čtenáři hloubku a podstatu změn v RF od nástupu prezidenta Putina k moci. Ruský vliv ve vybraných zemích postsovětském prostoru a vazby mezi RF a zeměmi vymezeného regionu jsou pro lepší orientaci rozděleny na tři dimenze – vojensko-bezpečnostní, ekonomickou a energetickou -, a sice s plným vědomím, že zvláště energetická otázka znatelně ovlivňuje celkovou povahu vzájemných vztahů.

Vzhledem k povaze tématu je též vhodné předeslat, že autorovi práce je osobně blízké explanatorní a realistické nahlížení mezinárodních vztahů.

Vladimir Putin vtiskl ruské (nejen) zahraniční politice nový styl a Rusko se po mnoha letech relativního úpadku opět hlásí o velmocenské slovo. Odpověď na otázku, jaký bude možný budoucí dopad „putinismu“ na ruské i světové události a jakým směrem se bude nově posílené Rusko ubírat, se autor pokusí nalézt v závěrečné části práce.